

Põlva valla üldplaneeringu keskkonnamõjude strateegiline hindamine

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne

OÜ Hendrikson&Ko
Raekoja plats 8,
51004 TARTU
Tel 7 409 800, faks 7 384 162
hendrikson@hendrikson.ee
www.hendrikson.ee

2 Põlva valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamise aruanne

Sisukord

1	Kokkuvõte.....	4
1.1	Strateegilise planeerimisdokumendi eesmärk	4
1.2	Planeeringuala kirjeldus.....	4
1.3	Keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi käik.....	4
1.4	Avalikkuse kaasamine	5
1.5	Keskkonnaülevaade	5
1.6	Keskkonnamõjud	5
1.7	Variantide võrdlused	6
1.8	Leevendusmeetmed	6
1.9	Järeldused ja soovitused	7
2	Sissejuhatus	8
2.1	Strateegilise planeerimisdokumendi eesmärk	8
2.2	Kavandatava tegevuse vastavus planeeringutele, arengukavadele ja keskkonna-alastele õigusaktidele	8
2.3	Planeeringulahendus	8
2.4	Variantide kirjeldused.....	10
2.5	Õiguslikud alused.....	10
2.6	Keskkonnamõju strateegilise hindamise etapid ja aruande koosseis	11
3	Avalikkuse kaasamine	12
4	Keskkonnaülevaade	14
4.1	Geoloogilised tingimused	14
4.2	Põhjavesi ja veekogud	14
4.3	Mullastik ja taimestik.....	15
4.4	Kliimaatilised tingimused	16
4.5	Kaitsealad- ja objektid.....	16
4.6	Roheline võrgustik	17
4.7	Asustus, maakasutus ja sotsiaal-majanduslikud olud	18
4.8	Kultuuripärand	19
5	Kavandatava tegevuse keskkonnamõju	22
5.1	Üldiselt	22
5.2	Looduslik keskkond	22
5.3	Sotsiaal-majanduslik keskkond	23
5.4	Ajaloolis-kultuuriline keskkond	23
6	Alternatiivide võrdlused	24
6.1	Üldiselt	24
6.2	Looduslik keskkond	24
6.3	Sotsiaal-majanduslik keskkond	24
6.4	Ajaloolis-kultuuriline keskkond	25
6.5	Eeldatav mõju juhul, kui planeeringulahendust ellu ei viida	25
7	Leevendusmeetmed	26
8	Raskuste ilmumine	28
9	Järeldused ja soovitused	29
LISAD	30	
1.	KSH programm.....	30
2.	Projektiga seotud olevate pädevate asutuste seisukohad	30
3.	KSH programmi arutelu protokoll.....	30
4.	KSH aruande arutelu protokoll.....	30

1 Kokkuvõte

1.1 Strateegilise planeerimisdokumendi eesmärk

Strateegiline planeerimisdokument, millele koostatakse käesolev keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne, on Põlva valla üldplaneering. Üldplaneeringu eesmärk on viia üldplaneering vastavusse tegelike arengutega. Muudatuse peaesmärk on täpsustada ehitustingimusi maatulundusmaal hajaasustuses ja detailplaneeringu koostamise kohustust ning täiendada seadusandlikke piiranguid maakasutusele.

1.2 Planeeringuala kirjeldus

Põlva vald asub Põlva maakonna keskosas, paiknedes rõngasvallana ümber maakonnakeskuse Põlva linna. Valla naabrid on lisaks linnale Vastse-Kuuste, Ahja, Mooste, Räpina, Veriora, Laheda, Kanepi ja Kõllestes vallad.

Põlva valda läbib Tallinn-Tartu-Petseri raudteeliin. Hoolimata suuremate maanteed puudumisest on valla teedevõrk tänu soodsale maakonnakeskust ümbritsevale asendile hästi arenenud.

Põlva valda iseloomustab äärmiselt atraktiivne looduskeskkond, valda läbivad mitmed ürgorud - Ahja jõe ürgorg, Ora jõe ürgorg, üle-eestiliselt on tuntud liivakivipaljand Taevaskojas.

1.3 Keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi käik

Keskkonnamõju hindamise läbiviimiseks tehti koostööd kohaliku keskkonnateenistuse, kohalike elanike, maaomanike ning valla esindajatega.

Kasutati järgnevat metoodikat:

- koguti, vaadati läbi ning analüüsiti olemasolevat alusinformatsiooni (sealhulgas keskkonnaalased õigusaktid ja juhendmaterjalid)
- viidi läbi arutelusid kohalike elanike-, maaomanike-, ettevõtjate ning vallavalitsuse esindajatega
- kogutud andmed süstematiseeriti ja analüüsiti keskkonnaprobleemide seisukohalt
- hinnati planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevat võimalikke keskkonnamõjusid ning planeeritavaid leevendusmeetmeid

1.4 Avalikkuse kaasamine

Alates protsessi algfaasist on avalikkust aktiivselt kaasatud planeeringu koostamise ja selle raames toimuva keskkonnamõju hindamisega seotud tegevustesse. Planeeringuga seotud huvigrupid määratleti alljärgnevalt:

- Põlva vallavalitsus
- Põlvamaa Keskkonnateenistus
- kohalikud elanikud
- valla külastajad
- kinnisvaraarendajad, kes võivad piirkonna vastu huvi tunda
- Eesti Roheline Liikumine

Huvigrupid kaasati üldplaneeringu koostamise ja mõjude hindamise protsessi.

1.5 Keskkonnaülevaade

Põlva vald asub Lõuna-Eesti keskdevoni lavamaal ning valla kaguosa ulatub ülemdevoni avamusalale. Pinnakatteks on valdavalt erineva paksusega (1-40 meetrit) moreen, vähemal määral on jääjärvede setteid. Pinnakatte paksust mõjutab paljuski aluspõhja reljeef. Reljeef on valdavalt lainjas tasandik, mida läbivad suhteliselt sügavad ürgorud.

Hüdrokeoloogiliselt on ala vahelduv eeskätt ürgorgude piirkonnas, kus esineb rohkesti allikaid. Ehitusgeoloogilised tingimused sõltuvad paljuski ürgorgude reljeefist ning pinnakattest. Põhjavee kaitstuse ülevaadet konkreetselt Põlva valla kohta koostatud ei ole. Üldistatult on enamus valla alast keskmiselt ja nõrgalt kaitstud põhjaveega. Kaitsmata põhjaveega alasid ei esine.

Eesti asub parasvöötmes mereliselt mandrilisele ülemineku kliimavööndis. Põlva valla kliima on Eesti kontekstis suhteliselt kontinentaalne.

Põlva valla maakatte kaardi põhjal joonistub välja valdavalt põllumajanduslik maakasutus, eriti valla lõunaosa. Valla loode- ja põhjaosad on kõige metsasemad. Valla kirde-, ida- ja kaguosa on mosaiikse maakattega, kus põllumajandusmaastik vaheldub metsa ja soode-rabadega. Valla pinnavete võrgustiku moodustavad vooluveekogud – jõed, ojad ja kraavid; ning seisuveekogud – järved ja veehoidlad.

1.6 Keskkonnamõjud

Keskkonnamõjude hindamise käigus vaadeldi ehitustegevusest, liiklusest ning arendustegevusest tingitud nii positiivseid kui ka negatiivseid mõjusid keskkonnale.

Olulisematena toodi esile mõjud:

- looduskeskkonnale
- sotsiaal-majanduslikule keskkonnale
- ajaloolis-arhitektuurilisele keskkonnale

1.7 Variantide võrdlused

Planeeringu koostamise käigus kaaluti erinevaid alternatiive planeeringualal ehitamise võimaluste kohta. Kolm erinevat alternatiivi on saanud avalikkuse kaasamise ja ekspertide hinnangu tulemusena ning nendest arvamustest tulenevalt lahendusi täiustades.

Planeeringulahenduse variantidena kaaluti 3 järgnevat võimalust:

I variant – hajaasustuses maatulundusmaale ehitamisel ehitustingimusi ei täpsustata. Selle variandi puhul ei täpsustata hoonetevahelisi kaugusi ega hoone projekteerimistingimusi.

II variant – hajaasustuses maatulundusmaale ehitamiseks määratakse üldised ehitustingimused, mis ei ole väga detailsed.

III variant – hajaasustuses antakse võrreldes II variandiga rangemad tingimused maatulundusmaale ehitamiseks. Projekteerimistingimused määravad hoonete vahelise kauguse, ehitusmahud, -materjalid ja arhitektuurilahendused.

Üldiselt sõltuvad keskkonnamõjud ehitustegevuse ulatusest planeeringualal, mida väiksem on ehitustegevus, seda väiksem on mõju keskkonnale. Ehitustegevuse mõju keskkonnale oleneb ka projekteerimistingimustest, millega tagatakse, et ehitustegevusega kaasnev negatiivne mõju keskkonnale oleks võimalikult väike.

Variantide võrdlus on esitatud tekstis eraldi peatükina.

1.8 Leevendusmeetmed

Kuigi antud planeeringuga kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju, on siiski vaja vältida või vähendada neid väheseid mõjusid, mis võivad tekitada otseseid ja kaudseid kahjustusi või välditavaid riske. Mõjude leevendamine ei tohiks olla planeerimisest, kavandamisest, ehitamisest ja hooldustöödest eraldiseisev tegevus. Selleks, et kindlustada edukas tulemus on oluline, et leevendusmeetmed integreeritakse kõikidesse planeeringuga kavandatavate tegevuste etappidesse.

1.9 Järeldused ja soovitused

Järeldusena osutab käesolev keskkonnamõjude strateegiline hindamine, et kavandatav tegevus ei oma olulist negatiivset mõju juhul, kui rakendatakse soovitud leevendusmeetmeid.

2 Sissejuhatus

2.1 *Strateegilise planeerimisdokumendi eesmärk*

Strateegiline planeerimisdokument on *keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditseaduse* (RTI 2005, 15, 87) kohaselt üleriigiline, maakonna- ning üld- või detailplaneering *planeerimisseaduse* (RT I 2002, 99, 579) tähenduses ning strateegiline arengukava *riigieelarve seaduse* (RT I 1999, 55, 584) tähenduses.

Strateegiline planeerimisdokument käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise objekti mõistes on Põlva valla üldplaneering. Üldplaneeringu eesmärk on viia üldplaneering vastavusse tegelike arengutega. Muudatuse peaesmärk on täpsustada ehitustingimusi maatulundusmaal hajaasustuses ja detailplaneeringu koostamise kohustust ning täiendada seadusandlikke piiranguid maakasutusele. Üldplaneeringuga täpsustakse maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” määratud rohekoridoride asukohti, viies need vastavusse loomade tegelike liikumissuundadega.

Planeeringu koostamiseks sõlmis Põlva vallavalitsus konsultatsioonilepingu OÜ-ga Hendrikson&Ko.

2.2 *Kavandatava tegevuse vastavus planeeringutele, arengukavadele ja keskkonna-alastele õigusaktidele*

Olulisemad strateegilised dokumendid, mis kehtivad Põlva valla üldplaneeringule ja millega üldplaneering on kooskõlas, on peamiselt erineval tasemel planeeringud (üleriigiline planeering, maakonna planeering, maakonna teemaplaneering), mitmed Euroopa Liidu arengudokumendid (VASAB, Euroopa Ruumilise Arengu Perspektiiv jm) ja mitmesugused arengukavad (riiklikud arengukavad ja –strateegiad, Põlva maakonna koostamisel olev arengukava, Põlva valla arengukava). Põlva valla üldplaneering täpsustab Põlva maakonna planeeringu teemaplaneeringut „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”.

2.3 *Planeeringulahendus*

Põlva valla üldplaneeringu muudatuse eesmärk on viia üldplaneering vastavusse tegelikkuses toimunud ruumiliste arendustega ning omavalitsuse planeerimis- ja ehitustegevuse korraldamise käigus tekkinud vajadustega.

Käesoleva planeeringuga on täpsustatud Põlva vallas detailplaneeringu kohustusega alasid ning tiheasustusala piire. Samuti on täpsustatud detailplaneeringu koostamise kohustuse juhtusid.

Üldplaneeringu üheks peaesmärgiks on täpsustada ehitustegevuse tingimusi maatulundusmaal ning täiendada vahepeal muutunud seaduslikke piiranguid maakasutusele. Üheks olulisemaks muudatuseks on senise *Ranna ja kalda kaitse seaduse* asendumine *Looduskaitse seadusega* ning sellest tulenevad muudatused ranna ja kalda ehituskeelu- ja piiranguvööndites.

Põlva valla üldplaneeringuga säilitatakse valla praegune asustusstruktuur. Valla keskuseks jääb Põlva linnaga piirnev Mammaste, kus varemkehtinud üldplaneeringut täiendatakse kergliiklusteede teemaplaneeringus määratud teemarsruutidega. Olulisi täiendusi maade reserveerimise osas ette ei nähta. Vahepeal toimunud reaalsed arengud on muutnud ebaotstarbekaks ka bioplastitahasele mõeldud tootmiska reserveerimise Põlva linna põhjapiiri äärde.

Üldplaneering täpsustab maakonnaplaneeringu teemaplaneeringut „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnanõuanded“. Rohekoridoride asukohta täpsemal määramisel on abiks võetud jahimeeste andmed loomadega juhtunud liiklusõnnetuste kohta suurematel teedel. Nii on eeldatavate loomade liikumissuundade järgi muudetud rohekoridori asukohta Tännassilma küla juures, Eoste küla lähedal ja Miiaste küla juures.

Üldplaneeringuga määratletakse juurdepääsud avalike veekogude kallastadele.

Põlva vald jääb endiselt valdavalt hajaasustusalaks, kus peetakse tähtsaks atraktiivse looduskeskkonna hoidmist. Üldplaneeringuga on määratud ka hajaasustuses maatulundusmaal ehitamise tingimused. Põlva Vallavalitsus on oma ruumilises arengus seadnud eesmärgiks üksikelanute paigutamisel hajaasustusalal traditsioonilise külastruktuuri säilitamise.

Täiendavate elamumaade reserveerimist ei peeta hetkel tulenevalt turusituatsiooni hetkeseisust ja maaomanike arengusoodidest otstarbekaks. Erandiks on siinkohal Rosma külla jäävad elamumaad, mille reserveerimine toimub Rosma piirkonna üldplaneeringuga. Ajavahemikus 01.01.2003 kuni 31.12.2005 on Põlva vallavalitsuse poolt välja antud 20 ehitus- ja kasutusluba, mis näitab, et ehitussurvet ei saa viimasel aastatel väga tugevaks pidada. Elamumaade täiendav reserveerimine eeldaks, et on olemas selge visioon konkreetsete maa-alade arendamise soovidest ja tõenäosusest. Kuna selline kindel teadmine puudub, ei soovita üldplaneeringuga piirata maa-ala arendamist, nähes ette konkreetset, senisest erinevat maakasutuse juhtfunktsiooni. Elamumaade arendamine on võimalik läbi üldplaneeringut muutvate detailplaneeringute.

2.4 Variantide kirjeldused

Planeeringu koostamise käigus töötati välja planeeringulahenduse kolm erinevat alternatiivi:

- I variant – hajaasustuses maatulundusmaale ehitamiseks ehitustingimusi ei täpsustata
- II variant – maatulundusmaal ehitamiseks määratakse üldised ehitustingimused, mis ei ole väga detailsed
- III variant – hajaasustuses maatulundusmaale ehitamiseks määratakse võrreldes II variandiga detailsemad ehitamistingimused

I variandiga ei täpsustata hoonete vahelisi kaugusi, ega ka hoone projekteerimistingimusi. Hoonete kavandamine lähtub vallavalitsuse igakordsest üksikotsusest.

II variandi puhul määratakse hajaasustusalal ehitamiseks tingimused, millega täpsustatakse üldised põhimõtted traditsioonilise külamiljöö säilitamiseks ning naaberkinnistu omanikega projekti kooskõlastamise vajadus.

III variandi puhul määratakse võrreldes II variandiga detailsemad projekteerimistingimused. Hoonestatud külakeskustes ja traditsioonilistes külamiljöödes tuleb järgida traditsioonilisi ehitusmahtusid, ehitusmaterjale, arhitektuurseid lahendusi (katusekalded, korruselisus, aknad, välisviimistlusmaterjalid jne) ning ajalooliselt väljakujunenud asustustihedust, hoonegruppide paiknemist ning õuealade paigutusmustrit ja asustusstruktuuri, et säiliks ajalooliselt väljakujunenud tüpoloogilised iseärasused. Uute elamute ja elamualade laiendamisel lähtuda olemasoleva hoonestuse arhitektuurilistest traditsioonidest ja mahtudest.

2.5 Õiguslikud alused

Kõige asjakohasemad Eestis kehtivad õigusaktid ning juhised on antud uurimuses:

1. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus, (RT I 2005, 15, 87)
2. Planeerimisseadus (RT I 2002, 99, 579)

Üheks oluliseks keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) põhimõtteks on avalikkuse kaasamine KSH protsessi. Tabelis 1 on ära toodud KSH protsessi kaasatud osapooled *keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse* kontekstis.

Tabel 1. Keskkonnamõju hindamise osapooled

Osapool	Nimi	Kontaktandmed
Planeerimisdokumendi koostamise algataja	Põlva Vallavolikogu	Mammaste küla 63309

Planeerimisdokumendi koostamise korraldaja	Põlva Vallavalitsus	Mammaste küla 63309
Planeerimisdokumendi koostaja	OÜ Hendrikson&Ko	Raekoja plats 8, Tartu
Planeerimisdokumendi kehtestaja	Põlva Vallavolikogu	Mammaste küla 63309

Töö teostamisel kasutati erinevaid andmeid, mis koguti üldplaneeringu protsessi käigus ning 2001.a koostatud Põlva valla üldplaneeringu lähteandmestiku koondit. Täiendavalt toimus ka piirkonnaga tutvumine kohapeal.

2.6 Keskkonnamõju strateegilise hindamise etapid ja aruande koosseis

Keskkonnamõju hindamise protsessi käigus tehti koostööd kohaliku keskkonnateenistusega, kohalike elanike, maaomanike ning valla esindajatega.

Kasutati järgnevat metoodikat:

- koguti, vaadati läbi ning analüüsiti olemasolevat alusinformatsiooni (sealhulgas keskkonnaalased õigusaktid ja juhendmaterjalid)
- viidi läbi arutelud kohalike elanike-, maaomanike-, ettevõtjate ning vallavalitsuse esindajatega
- kogutud andmed süstematiseeriti ja analüüsiti keskkonnaprobleemide seisukohalt
- hinnati planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevaid võimalikke keskkonnamõjusid ning planeeritavaid leevendusmeetmeid

Planeeringu rakendamisega potentsiaalselt ilmnevaid keskkonnamõjusid hinnati vastavalt Eestis kehtivale metoodikale ja heale tavale.

Aruande 2. peatükk annab taustinformatsiooni projekti ning keskkonnamõju hindamise kohta, samuti kirjeldab üldisemalt planeeringut, variante ning planeeringuala arengutingimusi. 3. peatükk võtab kokku avalikkuse kaasamise ning muud konsultatsioonid, mis planeeringuprotsessi käigus korraldati ja läbi viidi. 4. peatükk kirjeldab olemasolevat keskkonnaseisundit planeeringualal. 5. peatükk sisaldab keskkonnamõju hindamist ning võtab kokku variandite võrdlused.

3 Avalikkuse kaasamine

Järgnev tabel sisaldab KSH protsessi ajakava ning annab ülevaate avalikkuse kaasamise protsessist.

Tabel 2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi ajakava ja avalikkuse kaasamine

Strateegilise keskkonnamõju hindamise etapp	Üldplaneeringu koostamise etapp	Aeg
	ÜP algatamine	26.05.2005
KSH algatamine		detsember 2005
KSH programmi koostamine	ÜP olemasoleva olukorra analüüsi viimistlemine	jaanuar 2006
Seisukohtade küsimine KSH programmi sisu osas pädevatelt asutustelt	ÜP olemasoleva olukorra analüüsi viimistlemine	jaanuar 2006
KSH programmi avalik arutelu ja sellele eelnev avalik väljapanek (vähemalt 14 päeva)	Esialgsete maakasutuse arengusuundade väljatöötamine	jaanuar-aprill 2006
	ÜP eskiisi avalik arutelu ja sellest eelnev teavitamine	veebruar 2006
KSH programmi heakskiitmine Põlvamaa keskkonnateenistuse poolt	ÜP eskiisi täiendamine	mai 2006
KSH aruande koostamine	ÜP eskiisi täiendamine	aprill-september 2006
KSH aruande avalik arutelu ja sellele eelnev avalik väljapanek	ÜP ettepaneku heakskiitmine Põlva Vallavalitsuse poolt	august-september 2006
	ÜP kooskõlastamine	september-oktoober 2006
KSH aruande heakskiitmine Põlvamaa keskkonnateenistuse poolt	ÜP avalik arutelu ja sellele eelnev avalik väljapanek	september-oktoober 2006

Strateegilise keskkonnamõju hindamise etapp	Üldplaneeringu koostamise etapp	Aeg
	ÜP kehtestamine	november 2006

Keskkonnamõju hindamise avalikkuse kaasamine viidi läbi vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele.

Lisaks keskkonnamõju hindamisega seotud avalikkuse osalemisele toimusid avalikud arutelud ka seoses planeerimisprotsessiga.

Tabel 3. Avalikud arutelud

6.10.2005	Põlva valla üldplaneeringu lähteseisukohtade avalik arutelu
11.04.2006	Põlva valla üldplaneeringu esialgse eskiisi avalik arutelu

Avalikkuse kaasamise protsessi kirjeldus

Alates protsessi algfaasist on avalikkust kaasatud posti, kohalike ajalehtede ja internetilehekülgede vahendusel nii planeeringu koostamise kui ka selle raames toimuva keskkonnamõju hindamise protsessi.

Planeeringuga seotud huvigrupid määratleti alljärgnevalt:

- Põlva vallavalitsus
- Põlvamaa Keskkonnateenistus
- kohalikud elanikud
- valla külastajad
- kinnisvaraarendajad, kes võivad piirkonna vastu huvi tunda
- Eesti Roheline Liikumine

KSH programmi avalikul arutelu 11.04.06 tutvustati üldisemalt planeeringu kava, keskendudes keskkonnaaspektidele ja mõjudele, mida keskkonnamõjude strateegilise hindamise käigus arvesse võetakse. Keskkonnateenistuse ettepanekul lisati programmi huvigrupina Eesti Roheline Liikumine, kui asutus, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi vastu.

4 Keskkonnaülevaade

4.1 Geoloogilised tingimused

Põlva vald asub Lõuna-Eesti keskdevoni lavamaal ning valla kaguosa ulatub ülemdevoni avamusalale. Pinnakattes on valdavaks erineva paksusega (1-40 meetrit) moreen, vähemal määral on jääjärvede setteid. Pinnakatte paksust mõjutab paljuski aluspõhja reljeef, jääaja eelsed ürgorud.

Reljeef on valdavalt lainjas tasandik, mida läbivad suhteliselt sügavad ürgorud. Kõrgused merepinnast ulatuvad 35 meetrist Ahja jõe orus valla põhjaosas kuni 104 meetrini valla edelapiiril. Omapärase reljeefi ja maastikke moodustavad jõeorgude paljandid (Taevaskojad jt.).

Hüdroteoloogiliselt on ala vahelduv eeskätt ürgorgude piirkonnas, kus esineb rohkesti allikaid. Valdavaks tarbeveeks kasutatakse puurkaevudest keskdevoni kaevusid.

Ehitusgeoloogilised tingimused sõltuvad paljuski ürgorgude reljeefist ning pinnakattest. Valdav osa valla territooriumis on heade ehitustingimustega, problemaatilised ja detailsemat lähenemist nõuab ürgorgude vahelduva reljeefiga alad, samuti on ebasoodsad tingimused soosetetega aladel.

4.2 Põhjavesi ja veekogud

Põhjavesi

Põlva vallas kasutatakse Kvaternaari, Kesk-Devoni ning Kesk-Alam-Devon veekompleksi põhjavett, ülejäänud põhjavee kompleksid lasuvad sügavamal ning vesi on kõrge mineraalainete sisaldusega. Valdavalt kasutatakse tarbeveeks keskdevoni põhjavett. Üldstatult on enamus valla alast keskmiselt või nõrgalt kaitstud põhjaveega. Nõrgalt kaitstud põhjaveega on umbes 3,5 km läbimõõduga sõõrjas ala Põlva linnast edelas, millest osa kattub planeeringuala loodeosaga Orajõe piirkonnas. Kaitsmata põhjaveega alasid vallas ei esine.

- *Kvaternaari veekompleks (Q)* toitub peamiselt sademeteveest, suurvee ajal ka pinnaveest. Vesi allub kergesti igasugusele reostumisele.
- *Kesk-Devoni veekompleks (D₂)* levib kogu Lõuna-Eestis Liivi lahe ja Peipsi järve vahelisel alal ning on selle piirkonna tähtsaim veevarustusallikas. Veekompleks paljandub vaid kohati sügavamates jõeorgudes, mujalt katavad teda Kvaternaarisetted, mille paksus muutub valdavalt vahemikus 5-80 m.
- *Kesk-Alam-Devoni veekompleks (D₂₋₁)*. Narva veepideme all lamavad vettandvad peeneteralised nõrgalt tsementeerunud liivakivid ja

aleuroliidid savikate ning dolomiidistunud liivakivi vahekihtidega. Lõuna-Eestis ulatub kuni 100 m paksuse Kesk-Alam-Devoni veekompleks lasumissügavus rohkem kui 200 m allapoole merepinda. Vesi on enamasti survealine, kusjuures survepind ulatub madalamatel aladel üle maapinna, põhjustades kaevude ülevoolu. Vesi on valdavalt mage, mineraalainete sisaldusega 300-500 mg/l.

Veekogud

Vabariigi Valitsuse 18.07.1996.a määruse nr 191 „Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kinnitamine“ järgi asuvad Põlva vallas järgmised avalikult kasutatavad veekogud:

Järved:

1. Hatike Tagajärv	Põlvast 6 km loode pool	1,2 ha
2. Viira järv	Põlvast 4,5 km idakirde pool	3,2
3. Holvandi Kivijärv	Holvandist 1,5 km lõuna pool	5,9
4. Uibo Linajärv	Holvandist 3 km lõuna pool	0,5
5. Kastijärv	Holvandist 3 km lõuna pool	1,0
6. Uibo järv	Holvandist 3 km lõuna pool	2,0
7. Kõrgessaare järv	Holvandist 3 km lõuna pool	0,8
8. Partsi Mõisajärv	Partsis	1,1
9. Pikamäe järv	Partsis	6,7
10. Saarjärv	Põlvast 9 km kagu pool	11,8

Paisjärved:

1. Saesaare paisjärv	Ahja jõgi	50 ha
2. Partsi paisjärv	Lutsu jõgi	3,0
3. Möksi paisjärv	Ahja jõgi	3,0

Jõed, ojad:

	<u>Lähe</u>	<u>Valgala</u>
1. Hatiku oja	Põlvast 6 km lääneedela pool	36,3 km ²
2. Orajõgi	Vagulast 7 km põhjaloode pool	176
3. Kooskora oja	Põlvast 5,5 km kagu pool	37,1
4. Lutsu jõgi	Pikamäe järv	226

Looduskaitseseaduse § 36 lõike 2 järgi on kohalik omavalitsus kohustatud üld- ja detailplaneeringuga tagama avalikud juurdepääsuvõimalused kallasrajale.

4.3 Mullastik ja taimestik

Kagu-Eesti lavamaa karbonaativaestel punakaspruunidel saviliiv- või liivsavimoreenidel levivad valdavalt näivleetunud ehk kahkjad saviliivmullad. Need mullad on looduslikult happelise reaktsiooniga, kuid pikaajalise maaviljeluse ja lupjamise tõttu on saavutanud peaaegu neutraalse reaktsiooni. Näivleetunud mullad kuuluvad vaatamata madalale huumusesisaldusele rahuldava viljakusega muldade hulka. Maakonna teemaplaneeringuga

„Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” on Põlvamaal määratud väärtuslikeks põllumaadeks üle 40 boniteedipunktiga põllud. Piirkonna jõelammidel levivad madalloomullad.

Näivleetunud saviliivmuldadel ja leetunud muldadel kasvavate metsade põhitüübiks on kõrge tootlikkusega jänesekapsakuusik, karbonaatsemal pinnal sinilillekuusikud. Levivad kuuse- ja kuuse-segametsad (mänd, kask). Madalloomuldadel levivad madalloometsad ja võsastunud looduslikud rohumaad.

4.4 Kliimaatilised tingimused

Eesti asub parasvöötmes mereliselt mandrilisele ülemineku kliimavööndis. Põlva valla kliima on Eesti kontekstis suhteliselt kontinentaalne, piirkonna pikaajalised mõningad keskmised näitajad on järgmised:

päikesepaiste kestus	1650 h
aasta keskmine temperatuur	4,5°
püsiva külmaperioodi kestus	90 päeva
aasta keskmine sademete hulk	600 mm
aasta keskmine tuule kiirus	4,0 m/sek
valdavad edela- ja läänetuuled	

Täpsemaid mikroklimaatilisi ülevaateid pole Põlva valla kohta teadaolevalt koostatud.

Üldplaneeringu koostamisel saab mikrokliima aspekte üldiselt hinnata kaudselt mõningate teiste olemasolevate materjalide (haljasalade jaotus, reljeefiandmed, eksponeeritus ilmakaarte suhtes, veekogud, jm) alusel.

4.5 Kaitsealad- ja objektid

Põlva vallas asuvad osaliselt või täielikult järgmised looduskaitseobjektid:

- Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala on loodud Ahja jõeoru unikaalsete maastikuelementide (liivakivipaljandid) ning väärtusliku taimestiku kaitseks. Põlva valda jääv kaitseala osa kuulub sihtkaitsevööndisse.
- Ihamaru ürgmets - Põlva valda jääv kaitseala osa kuulub sihtkaitsevööndisse ning on Eesti metsakaitsealade võrgustiku raames vajalik kaitsta range kaitsereežiimiga.
- Tilleoru maastikukaitseala - Põlva valla territooriumile jääv osa kuulub piiranguvööndisse.
- Valgesoo kaitseala - kuulub kogu ulatuses piiranguvööndisse.
- Peri park - kaitse all aastast 1972, kaitsereežiim on kogu ulatuses piiranguvöönd. Pargi uue piirkirjeldusega kavandatakse kaitsealuse osa mõningast vähendamist.

Majandustegevuse ajutiste piirangutega alad (Natura 2000):

- Kuulmajärve loodusala
- Kivijärve loodusala
- Ahja loodusala
- Porgandi veski loodusala
- Valgesoo loodusala
- Ihamaru loodusala

Põlva valla kaitstavad looduse üksikobjektid:

Üksikobjektidest on Põlvamaal kaitse all peamiselt põlised puud, suured rändrahnud, allikad, samuti meteoriidikraatrid Ilumetsas ja Tsõõrikmäel. Looduse üksikobjekti kaitse alla võtmise otsuse jõustumisel moodustub selle ümber 50 meetri raadiuses piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei kehtestata piiranguvööndi väiksemat ulatust (*Looduskaitseseadus* § 68).

Ristipuud

Ristipuude all mõistetakse teeäärset suuremat puud või üksikut puud ristimetsas, mille tüvesse matuselised teel kalmistule lõikavad ristimärgi. Ristipuude väärtus seisneb meie pärandkultuuris, ulatudes eelkristlikku hingestatud looduseusu perioodi ning on sulandunud ka arvestatava tugevusega nii kohalikku luterlikku kui ka ilmalikku matusekombestikku. Tavaõiguse kohaselt ristipuid ei langetata, kuid seaduslik kaitse puudub. Põlva vallas Rosma külas asub Põlva-Võru maantee ääres Rosma ehk Sulõndu ristimets, kus on sadu vanu riste ning samuti uusi riste. Ristimets algab surnuaia lähedal vasakut kätt ja lõpeb ca 1 km mööda maanteed lõuna pool. Üksikud ristipuid esineb Reola-Põlva mnt ääres Koorvere ja Mammaste vahelisel lõigul ning Peri-Partsi tee ääres.

4.6 Roheline võrgustik

Roheline võrgustik on määratud Põlva maakonna teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnaningimused” ning käesoleva planeeringuga on võrgustiku koridoride ja tuumalade piire täpsustatud. Rohelise võrgustiku määratlemise eesmärk on tagada Põlvamaa iseloomulike ökosüsteemide ja liikide säilimine, looduslike, poollooduslike jt väärtuslike ökosüsteemide kaitsmine ning looduskasutuse juures säästlikkuse printsiibi järgimine. Roheline võrgustik koosneb tugialadest ja koridoridest, mis on ühendatud ühtselt funktsioneerivaks tervikuks. Tugialad on ümbritseva keskkonna suhtes kõrgema väärtusega loodusladad, millele valdavalt toetub rohelise võrgustiku funktsioneerimine. Koridorid tagavad võrgustiku sidususe ja terviklikkuse.

Rohekoridoride asukoha täpsemal määratlemisel on abiks võetud jahimeeste andmed loomadega juhtunud liiklusõnnetuste kohta suurematel teedel. Nii on eeldatavate loomade liikumissuundade järgi muudetud rohekoridori asukohta Tännassilma küla juures, Eoste küla lähedal ja Miiaste küla juures.

4.7 Asustus, maakasutus ja sotsiaal-majanduslikud olud

01.01.2006 seisuga elab Põlva vallas 4300 inimest. Põlva vald on elanike arvult maakonnas Põlva linna järel suuruselt teine omavalitsus, pindalalt on suuremad Räpina ja Kanepi vallad. Põlva valla pindala on 228,8 km².

Põlva valla territooriumil asub 27 küla: Aarna, Adiste, Andre, Eoste, Himmaste, Holvandi, Kiuma, Kähri, Lutsu, Mammaste, Meemaste, Metste, Miiaste, Nooritsmetsa, Orajõe, Partsi, Peri, Puskaru, Puuri, Rosma, Soesaare, Taevaskoja, Tromsi, Tännassilma, Uibujärve, Valgesoo ja Vanaküla.

Põlva valda jäävad järgmised ettevõtted: Kagutrans AS, ADDINOL Mineralöl Marketing OÜ, Eltam OÜ, Põlva OOM OÜ, Kagu Reis AS Timmo Tallid, Taevaskoja Turismi- ja Puhkekeskus AS, Mammaste Metall AS, Paako Puit OÜ, Põlva Silvester AS, Vexmaris OÜ, Mammaste Puit OÜ, Merdikant OÜ, Palmsaar OÜ, Villako Uno ettevõtja, Miiaste Põllumajanduslik osaühing, Peri Põllumajanduslik osaühing, Põlva Põllumajanduslik osaühing, Lutsu talu, Metsasaare talu, Külmsoo talu, Peldamäe talu, kohvik-söökla Sinule, Männi talu Puhkemaja ja Periko Tehnik OÜ.

Põlva maakonna teemaplaneeringuga on määratud tiheasustusaladeks Põlva vallas: Taevaskoja küla keskus ja suvilate maa-ala, Mammaste küla ja tootmishoonete maa-ala ja Rosma küla ühepereelamute ja tootmishoonete maa-ala. Detailplaneeringu koostamise kohustusega aladeks Põlva vallas on Põlva maakonna planeeringuga määratud järgmised alad:

- Himmaste küla keskus ja tootmishoonete maa-ala
- Lutsu küla tootmishoonete maa-ala
- Peri küla keskus ja tootmishoonete maa-ala
- Meemaste küla tootmishoonete maa-ala
- Tännasilma küla keskus
- Aarna küla keskus ja tootmishoonete maa-ala
- Mammaste küla suvilate maa-ala
- Puuri küla ühepereelamute maa-ala
- Orajõe küla ühepereelamute maa-ala
- Soesaare küla ühepereelamute maa-ala
- Taevaskoja puhkeala koos sissesõidutee, parkla ja selle ümbrusega
- Partsi järve ümbrus
- Saarjärve ümbrus

Tabel 4. Põlva valla elanikud külade kaupa 1. jaanuari 2006 aasta seisuga

Jrk. nr	Küla	Elanike arv
1	Aarna	263
2	Kiuma	107
3	Kähri	102
4	Mammaste	684

5	Puskaru	72
6	Puuri	159
7	Tännassilma	233
8	Adiste	94
9	Eoste	76
10	Himmaste	585
11	Holvandi	114
12	Miiaste	68
13	Nooritsmetsa	76
14	Orajõe	63
15	Soesaare	58
16	Taevaskoja	112
17	Valgesoo	32
18	Vanaküla	52
19	Andre	69
20	Lutsu	49
21	Meemaste	62
22	Metste	119
23	Partsi	144
24	Peri	368
25	Rosma	424
26	Tromsi	68
27	Uibujärve	47
KOKKU		4300

1. jaanuari 2006. aasta seisuga oli Põlva vallas 4300 elanikku. Põlva valla kõige suuremad külad elanike arvu poolest on Himmaste, Rosma ja Mammaste, kus elanike arv ületab 300 piiri.

4.8 Kultuuripärand

Põlva valda jääb **97 kultuurimälestist**:

- 64 arheoloogiamälestist, millest enamuse moodustavad kääpad, kuid ka kalmistud ja asulakohad;
- 29 arhitektuurimälestist;
- 2 kunstimälestist, kuhu kuuluvad Kähri kiriku tornikellad - üks on muinsuskaitse alla võetud kui kunstipärase kujundusega kirikukell historitsismiajast 20. sajandi algusest ning teine on pärit 19. sajandist;
- 2 ajaloomälestis, milleks on Kähri kalmistu ning Rosma külakooli hoone.

Põlva vallas paiknevad järgmised **ajaloo- ja arhitektuurimälestised**:

1. Kähri õigeusu kirik	1900	Kähri küla
2. Partsi mõisa peahoone	19.saj II pool	Partsi küla
3. Partsi mõisa park		Partsi küla
4. Peri mõisa ait	1877	Peri küla
5. Peri mõisa park ja allee		Peri küla

6. Peri mõisa viinaköök	19.saj	Peri küla
7. Rosma vesiveski	19.saj	Rosma küla
8. Rosma vesiveski pais	20.saj I pool	Rosma küla
9. Rosma vesiveski elamu	19.saj	Rosma küla
10. Rosma vesiveski laut	19.saj	Rosma küla
11. Rosma küla elamu I tiibhoonega	1920	Rosma küla
12. Rosma küla elamu I kelder	20.saj I pool	Rosma küla
13. Rosma küla elamu I kaev	20.saj I pool	Rosma küla
14. Rosma küla kauplus-elamu II	1920	Rosma küla
15. Rosma küla kauplus-elamu II ait-kelder	1920	Rosma küla
16. Rosma küla elamu III	1920	Rosma küla
17. Otteni vesiveski-elamu	19.saj	Valgesoo küla
18. Otteni vesiveski veekanal sillaga	19. saj	Valgesoo küla
19. Otteni vesiveski pais	1916	Valgesoo küla
20. Otteni vesiveski ait	1926	Valgesoo küla
21. Otteni vesiveski kuivati	20.saj I pool	Valgesoo küla
22. Kadaja talu elamu	19.saj IV veerand	Vanaküla küla
23. Kadaja talu ait	19.saj IV veerand	Vanaküla küla
24. Kadaja talu sepikoda	19.saj IV veerand	Vanaküla küla
25. Kadaja talu tall-küün	1903	Vanaküla küla
26. Kadaja talu saun	20.saj I pool	Vanaküla küla
27. Kadaja talu ait-kelder	20.saj I pool	Vanaküla küla
28. Kadaja talu ait-kuur	20.saj I pool	Vanaküla küla
29. Kadaja talu küün	20.saj I pool	Vanaküla küla

Kultuuriministeeriumi ettepanek on pöörata suuremat tähelepanu vana külaarhitektuuri säilitamisele, rehielamute, vanade külakoolimajade, meiereide, I Eesti Vabariigi perioodil rajatud oluliste külaehitiste säilitamisele algsel kujul, nende renoveerimisele ehitamise ajastul kasutusel olnud materjalidega. Samuti on ettepanek väärtustada silmapaistvat nõukogude perioodi arhitektide loomingut.

Miljööväärtuslikud hooned Põlva vallas:

1. Nooritsmetsa külas –
 - E. Kooskora esinduslik elamu ja maakivist laut, rajatud asundustaluna, peale II maailmasõda asus hoones haigla, 20. saj 20-ndate ehitusstiili näide
 - Rehielamu (omanik T. Mõts)
 - Piimaühistu poolt 1940. aastal ehitatud meierei, sokkel maakivist, I korrust puidust, seltsi elu korraldamiseks
2. Adiste külas viis rehielamut koos maakivist lautade ja teiste talu kõrvalhoonetega. Ajalooliselt rajati elamud kroonumaadele, seega asuvad majapidamised külatee ääres, põllud ulatuvad pikkade siiludena kaugele edasi.
3. Vanaküla koolimaja, tüüpiline suurem koolihoone, ehitatud 1900. aastal, 20. saj alguse külaehituse näide
4. Nõukogude perioodist

- V. Künnapu projekti järgi ehitatud endine Põlva kolhoosikeskus Mammaste külas. Hoone on soomepärase ja sulandub huvitavalt maastikku. Praegu asub hoones vallavalitsus ja firma Addinol
 - Himmaste kaubanduskeskus (1972-1975), arhitekt S. Sumberg. Kaldkatusega karniisiarhitektuuri näide.
5. Ristimets Põlva-Võru mnt ääres alates Rosma kalmistuhoonest u 1000 m ulatuses Meemaste suunas, üksikud ristipuud Reola-Põlva mnt ääres Koorvere ja Mammaste vahelisel lõigul ning Peri-Partsi tee ääres, tavandikultuuri näide, puudel sisse lõigatud ristimärgid.

5 Kavandatava tegevuse keskkonnamõju

5.1 Üldiselt

Käesoleva strateegilise planeerimisdokumendi, Põlva valla üldplaneeringu, koostamise eesmärk on täpsustada detailplaneeringu koostamise kohustusega alade ja tiheasustusalade piire Põlva vallas ning määrata ehitustingimused hoonete rajamiseks maatulundusmaal. Uusi ulatuslikke elamu- ja tootmismaid planeeringuga ei reserveerita.

Olulisi negatiivseid mõjusid planeeringulahenduse elluviimine kaasa ei too. Ehitustegevusega kaasneb ajutine negatiivne keskkonnamõju (müra, saasteainete emissioon, ehitusjätmete teke, pinnase kahjustamine), ehitiste eksploatatsiooniga kaasnev mõju on pikaajalisem (maastikupildi muutused, pinnase kahjustamine, veerežiimi muutused, liikluskoormuse suurenemine, olmejätmete teke). Sotsiaal-majanduslikule ja ajaloolis-kultuurilise keskkonnale mõjub planeeringulahenduse elluviimine pigem positiivselt.

Järgnevalt on mõjusid kirjeldatud erinevate valdkondade kaupa. Eraldi on välja toodud looduslikule, ajaloolis-kultuurilisele ning sotsiaal-majanduslikule keskkonnale planeeringulahendusega kaasnevad positiivsed ja negatiivsed keskkonnamõjud.

5.2 Looduslik keskkond

Loodusliku keskkonna all mõeldakse planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevat mõju pinnasele, põhja- ja pinnaveele, vee- ja õhukvaliteedile ning looduslikule mitmekesisusele.

Peamised negatiivsed mõjud looduslikule keskkonnale on:

- uute elamute ehitamine kahjustab pinnast ja looduslikku maastikku (pinnase katmine asfaldiga, puude mahavõtmine, taimkatte vähenemine, pinnase reostusoht)
- ehitustegevusega kaasnev müra ja vibratsioon, heitgaaside emissioon ja sellega seoses üldine õhukvaliteedi halvenemine, ehitusjätmete teke
- liikluskoormuse suurenemine, mis toob kaasa õhukvaliteedi halvenemise ning võimaliku pinnase reostuse
- veerežiimi muutused ning põhja- ja pinnavee reostusoht
- olmejätmete hulga suurenemine ja jäätmeveo korraldamine

Positiivsed mõjud looduslikule keskkonnale on:

- halva kvaliteediga teede rekonstrueerimine vähendab liiklusest tingitud koormuse mõju pinnasele

- uute biotoopide loomine senistel monokultuuridega asustatud aladel (peamiselt põllumaadel)
- rohevõrgustiku täpsem määratlemine parandab loomade liikumisvõimalusi
- tiheasustusalade piiritlemine ja detailplaneeringu koostamise kohustusega alade määramine aitab tagada looduskaitsete tingimuste seadmise arendustegevuseks

5.3 Sotsiaal-majanduslik keskkond

Sotsiaal-majandusliku keskkonna mõiste sisaldab endas muuhulgas mõjusid inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale ning hinnangut jäätmetekke võimaluste kohta.

Kavandatavast tegevusest tulenev peamine sotsiaal-majanduslik negatiivne mõju on:

- ajutine looduskeskkonna (elukeskkonna) halvenemine (müra, tolm ehitusaladelt ja materjalide transpordist jms);
- traditsioonilise põllumajandusliku eluviisi taandumine põllumajandusliku maa vähenemise tõttu

Positiivne mõju sotsiaal-majanduslikule keskkonnale:

- selge ruumiline visioon ning üheselt mõistetavad arendamistingimused, mis võimaldavad arendada piirkonnas nii elu- kui ärikeskkonda
- olemasolevate teede kvaliteedi tõstmine

5.4 Ajaloolis-kultuuriline keskkond

Põlva valda jääb 97 kultuurimälestist ning mitmeid miljööväärtuslikke hooneid. Üldplaneeringuga kavandatav tegevus ajaloolis-kultuurilisele keskkonnale olulist mõju ei avalda. Muinsuskaitse seisukohast ei mõjutata otseselt ühtegi objekti. Vastavalt Muinsuskaitseadusele (RKs RT I 2002, 27, 153) on mälestiste kaitsevööndiks, juhul kui mälestiseks tunnistamise aktis ei ole märgitud teisiti, 50 m laiune maa-ala mälestise väliskontuurist või piirist arvates.

Planeeringuga on tagatud arhitektuurimälestiste kaitse ning võetud arvesse Kultuuriministeeriumi ettepanekut pöörata suuremat tähelepanu vana külaarhitektuuri säilitamisele, rehielamute, vanade külakoolimajade, meiereide, I Eesti Vabariigi perioodil rajatud oluliste külaehitiste säilitamisele algsel kujul, nende renoveerimisele ehitamise ajastul kasutusel olnud materjalidega. Samuti väärtustada silmapaistvat nõukogude perioodi arhitektide loomingut.

6 Alternatiivide võrdlused

6.1 Üldiselt

Planeeringulahenduse välja töötamise käigus pakuti välja kolm alternatiivi planeeringu elluviimiseks. Alternatiivid erinevad üksteisest ehitamistingimuste rangusastme poolest. I variandi puhul kindlaid ehitamistingimusi välja ei töötata, II variandi puhul seatakse ehitamistingimuste üldised põhimõtted ning III variandi puhul väga detailsed kriteeriumid uute hoonete püstitamiseks. Kolm erinevat alternatiivi on saadud avalikkuse kaasamise ja ekspertide hinnangu tulemusena ning nendest arvamustest tulenevalt lahendusi täiustades. Erinevate alternatiivide puhul võivad osad keskkonnamõjud olla sarnased, eriti kehtib see II ja III variandi puhul.

6.2 Looduslik keskkond

Enam negatiivset mõju looduskeskkonnale võib tekitada I variant. I variandiga ei ole täpsustatud hajaasustuse maatulundusmaale ehitamise tingimusi, seega ei ole ehitamistegevuseks seatud mingeid kitsendavaid tingimusi. Selle variandiga ei ole määratud ehitustingimusi hoonete ehitamiseks ega määratud ka muid kitsendusi. II ja III variandiga kaasnev mõju looduslikule keskkonnale on pigem positiivne, kuna määratakse kindlaks projekteerimistingimused uute hoonete ehitamiseks, mis aitavad tagada loodusliku seisundi võimalikult vähese kahjustamise. I variandiga oleks võimaliku ehitustegevuse ulatus kõige laiem, seetõttu suureneks ka liiklusvood ning liiklusest tulenev õhusaaste. Suurema ehitustegevusega on mõju pinnavee kvaliteedile, põhjaveele, õhu kvaliteedile, loomade elupaikadele, taimestikule, loomastikule jt loodusliku keskkonna teguritele suurem. II ja III variandiga on keskkonnale avalduv negatiivne mõju väiksem.

6.3 Sotsiaal-majanduslik keskkond

Selles valdkonnas avaldab negatiivset mõju keskkonnale kõige enam I variant, mille puhul ei ole kindlaks määratud konkreetseid projekteerimistingimusi ning otsuste tegemisel lähtub vald igast üksikjuhtumist eraldi. Puudub selge ja ühtne visioon valla ruumilisest arengust. I variandiga võib kaasneda kõige suurem ehitustegevus, mis toob kaasa elukeskkonna kvaliteedi ajutise halvenemise ning põllumajandusmaade vähenemise suuremas matus. Samas võib elanike arvu suurenemine mõjuda positiivselt piirkonna arengule. Piirkonna arengut eeldavad ka teised variandid, kuid II ja III variandi puhul on ehitamistingimused täpselt reguleeritud ning see aitab tagada selge ja ühtse ruumilise visiooni ning ühesed arendamistingimused kõigile arendajatele. III

variandi rakendamine on arendajatele kõige kulukam, sest projekteerimisel ja ehitamisel tuleb täpselt järgida ajaloolisi ehitusmahte, -stiili ja -materjale. III variant ei võimalda tekkida ka tänapäevasel hoonestusel, mistõttu ei saa tulevikus nautida erinevate ajastuste kultuuripärandite kihistumist. Sotsiaal-majanduslikud huvid oleks kõige paremini kaitstud II alternatiivi rakendamisel.

6.4 Ajaloolis-kultuuriline keskkond

Ajaloolis-kultuurilisele keskkonnale avaldab kõige negatiivsemat mõju I variant, mille puhul ei ole ehitamistingimused kindlaks määratud ning ajalooliste asustusstruktuuride säilimine on kõige rohkem ohustatud. II ja III variandi puhul on konkreetsete ehitustingimustega külade asustusstruktuuri ja üldmulje säilitamine tagatud. Samas tuleb arendustegevuse käigus uute ehitiste tekkimisel igal juhul arvestada vallas olevate muinsuskaitsealuste objektidega.

Ajaloolis-kultuurilisele keskkonnale oleks sobivaim III alternatiiv, mis reguleerib täpselt hoonete ehitusmahud, -stiili ja materjali ning ajaloolise asustusstruktuuri jälgimise. Samas piirab III variant oluliselt perspektiivis mitmekihilise kultuuripärandi tekke, kuna ei võimalda rajada tänapäevast kultuuripärandit peegeldavat hoonestust. Üldiseid olusid ning inimeste majanduslikke võimalusi arvesse võttes, puudub konkreetne vajadus nii rangete regulatsioonide kehtestamiseks.

6.5 Eeldatav mõju juhul, kui planeeringulahendust ellu ei viida

Põlva valla üldplaneeringu koostamise eesmärk on täpsustada vallas detailplaneeringu kohustusega alasid ja tiheasustusalade piire, täpsustada ehitustegevuse tingimusi maatulundusmaal ning täiendada vahepeal muutunud seaduslikke piiranguid maakasutusele.

Juhul kui planeeringulahendust ellu ei viida, on mõju keskkonnale igas valdkonnas pigem negatiivne. Üldiste ehitustingimuste määramine planeeringualal aitab tagada looduskeskkonna jätkusuutlikkuse, loob ühtse ja selgepiirilise ruumilise visiooni piirkonna arengust, mis tekitab inimestes turvatunde ning aitab tagada ajaloolis-kultuurilise keskkonna säilimise.

7 Leevendusmeetmed

Mõjude leevendamise eesmärgiks on vältida või vähendada igasugust potentsiaalset negatiivset mõju keskkonnale. Sobivamate leevendusmeetmete valimine peaks toimuma kogu arendusprotsessi vältel erinevate osapoolte (otsustaja, ekspert, arendaja, kohalikud elanikud) koostöös. Sobivam leevendusmeede peaks olema majanduslikult teostatav ning parim võimalikest meetmetest. Sobiva leevendusmeetme valimine ei ole piisav, et tagada soovitud tulemust. Kindlustamiseks meetmete korrektset rakendamist on lisaks targale planeerimisele vajalik nii järelvalve kui ka koostöö.

Kuigi antud planeeringul ei ole põhimõttelist olulist potentsiaalset mõju, siis sellegipoolest on vaja vältida või vähendada neid väheseid mõjusid, mis võivad tekitada kahjustusi või välditavaid riske. Eelkõige on vajalik arendustegevuse käigus pöörata tähelepanu:

- kvaliteetsete tehnoloogiliste lahenduste kasutamisele ehitustegevuses
- uute ehitiste korrektsele ekspluatatsioonile
- keskkonnamõju hindamise põhimõtete järgimisele arendustegevuse (detailplaneerimise) käigus

Kavandatava tegevuse keskkonnamõju vähendamiseks on üldplaneeringuga väljatöötatud arendustingimused arendustegevusele.

Veekogude piiranguvööndisse ehitamisel tuleb koostada detailplaneering ning järgida seadusandlikke piiranguid. Elamumaal ärilistel eesmärkidel ja avalikel funktsioonidel ehitamiseks on vallavalitsusel õigus nõuda detailplaneeringut. Uute elamute planeerimisel ja ehitamisel tuleb tagada nende keskkonnanõuetele vastavus ja võimalike negatiivsete keskkonnamõjude leevendamine (reoveepuhastus, küte, liikluslahendus, elektriliinid). Nimetatud asjaolud peab tagama läbi vallavalitsuse poolt väljastatavate detailplaneeringu lähteülesannete või projekteerimistingimuste.

Kui uue üldkasutatava hoone projekteerimistingimuste väljastamisel tekib vajadus keskkonnamõjude hindamiseks, siis tuleb koostada ka detailplaneering.

Avalike supelrandade, traditsiooniliste supluskohtade, lõkke- ja telkimisplatside juurde viivad teed oleksid avalikus kasutuses ning parkimisvõimalusega. Tagada tuleb ka vastavate alade/teede korrastatus ja prügimajanduse probleemide lahendamine. Vaba aja veetmist võimaldavates kohtades on oluline inimeste liikumist kanaliseerida ning seeläbi vähendada looduse prahistamist ning ekspluateerimist. Vastavalt kehtivale *Looduskaitseadusele* tuleb tagada ka, et teed või rajad, mis viivad kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektideni on vähemalt päikese tõusust päikese loojanguni

avalikult kasutatavad. Vastavate teede ja radade arendamine toimub koostöös kohaliku omavalitsuse, maaomaniku ning kaitseala valitsejaga.

Põllumajandusmaastike loodushoid on oluline kogu valla maastikupildi kujunemisel. Poollooduslike koosluste kõrval tuleb tähelepanu pöörata ka väärtuslike üksikelementide säilitamisele. Vaadete säilitamiseks on vajalik niita ka põllupeenraid ja kasutusest väljas olevaid alasid. Põllumajandusmaa kasutamisel tuleb täita veekaitse nõudeid (Vabariigi Valitsuse 28. augusti 2001. a määrus nr 288 "Veekaitse nõuded väetise- ja sõnnikuhoidlatele ning siloladustamiskohtadele ja sõnniku, silomahla ja muude väetiste kasutamise ja hoidmise nõuded").

Metsade majandamisel tuleb järgida *metsaseaduse* nõudeid lähtudes peamiselt kaitseomaduste ja rekreatiivsete väärtuste tõstmisest. Valla metsaressursse tuleb kasutada mitmekülgset ja säästlikult, et tagada nii majanduslik tulu kui ka metsade bioloogiline mitmekesisus.

8 Raskuste ilmnemine

Põlva valla üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi käigus on peetud mitmeid kohtumisi kohalike elanike ja kohaliku omavalitsuse esindajatega. Nende käigus on saadud parem ülevaade kohalikest keskkonnatingimustest, mis on aidanud parandada mõjude hindamise kvaliteeti. Keskkonnamõjude hindamised põhinevad peamiselt olemasolevatel andmetel, mis on kogutud erinevatest ametlikest andmetest ning avalikkuselt.

Enamus hinnanguid on ekspertarvamused, mis tulenevad mõjude hindaja vastava ala haridusest, keskkonnauuringute tulemustest ning eelnevatest kogemustest sarnaste projektidega. Pigem esindavad hindamised visiooni tõenäolisest arengust, kui teaduslikke fakte.

Olulisi raskusi keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi käigus ei esinenud.

9 Järeldused ja soovitused

KSH protsess toimus koostöös konsultandi, OÜ Hendrikson&Ko, Põlvamaa Keskkonnateenistuse, Põlva vallavalitsuse ning kohalike elanikega. Protsessi käigus kuulati ära erinevad osapoolte hinnangud ja seisukohad väljatöötatud variantidele. Kõik variantide rakendamisega kaasnevad keskkonnamõjud hinnati keskendudes ülaltoodud aspektidele.

Võttes kokku KSH tulemused, võib väita, et kavandatav tegevus ei oma olulist negatiivset mõju ühegi vaadeldud variandi lõikes, juhul kui rakendatakse planeeringulahenduse elluviimise käigus sobivaid meetmeid negatiivsete mõjude vältimiseks või leevendamiseks.

Tulenevalt käesolevast KSH aruandest on soovitus valida planeeringu lahenduseks II alternatiiv, millega määratakse kindlaks üldised põhimõtted planeeringualal ehitamiseks, kuid ei esitata konkreetseid tingimusi hoonete ehitismahu, -stiili, -materjalide jms kohta. Pakutud lahendusvariant avaldab looduskeskkonnale vähem negatiivset mõju kui I alternatiiv ja on selles suhtes võrdne III alternatiiviga. Sotsiaal-majanduslikule keskkonnale on samuti parim II variant, kuna sellega on kindlaks määratud ühtsed arendamistingimused ning võimaldatakse tänapäevase hoonestuse tekkimine. Ajaloolis-kultuurilisele keskkonnale avaldaks enam positiivset mõju III lahendusvariant, kuid selle ellu rakendamine on majanduslikult liiga kulukas. Pikemas perspektiivis võib eeldada, et tänapäevane hoonestus omab tulevikus samasugust väärtust kui hetkel ajaloolise hoonestusena määratletu.

Kuigi II lahendusvariant on erinevate mõjude koostoimet vaadates sobivaim, esinevad ka selle variandiga teatud negatiivsed mõjud keskkonnale. Leevendavad meetmed mõjude vähendamiseks on ära toodud peatükis 7.

LISAD

1. *KSH programm*
2. *Projektiga seotud olevate pädevate asutuste seisukohad*
3. *KSH programmi arutelu protokoll*
4. *KSH aruande arutelu protokoll*